

# Vondstmelding: Standvoetbekerbijltje, Leek.

Door Klaas Geertsma



Bijltje uit de 'Enkelgrafcultuur', voorheen 'Standvoetbekercultuur'. Gevonden door Geert Venema. In de directe nabijheid werd eerder een verstoord kindergraf aangetroffen. In het graf werden enkele aardewerkstukken aangetroffen, waaronder een kinderbeker. Daarnaast één vuursteenafslagje. Men verwachtte ook een geslepen bijltje aan te treffen. Dit was niet meer aanwezig. Mogelijk was dit het bijltje van de grafgift. (Foto K.G.).

**V** *Voordat de geplande bouw van een asielzoekerscentrum in de omgeving van Leek in de provincie Groningen doorgang vond, werd er op de locatie archeologisch onderzoek verricht. Het werd uitgevoerd door Archaeological Research & Consultancy (ARC) onder leiding van M.J.M. de Wit. Uit de Late Middeleeuwen kwam aardewerk en baksteenpuin naar boven en uit de prehistorie (bewerkt) steen, houtskool en aardewerkscherven. Uit het Mesolithicum een aantal haardkuilen en meerdere artefacten. En uit het Late Neolithicum of de Vroege Bronstijd werd er een vuursteenconcentratie aangetroffen. Direct onder de bouwvoor deden de archeologen echter ook een ontdekking uit de zgn. Enkelgrafcultuur, voorheen Standvoetbekercultuur, namelijk een grafkuil met daarin één standvoetbeker en nog een aantal scherven van meer aardewerk.*

De grafkuil had een afmeting van 1,5 x 1 m en was ongeveer oost-west gericht. Tot op een diepte van 15 cm werd er opgegraven. Het graf was omringd met een kringgreppel van 2,25 x 2,35 m. De greppel was zo'n 25 tot 40 cm diep geweest. Het vondstmateriaal werd direct onder de bouwvoor aangetroffen. Na conservering bleek het om vier verschillende stuks aardewerk te gaan, t.w. een standvoetbeker versierd met rijen korte inkervingen of spatelindrukken, een kinderbekertje versierd met rijen ovale indrukken en twee chevrons, een schaal en een lepel. Er werd één vuursteenafslag gevonden en een natuursteentje. Voor de Enkelgrafcultuur is dit een vrij normale bijzetting. Het wordt gedateerd tussen 2600 - 2450 v. Chr., uit het Late Neolithicum. Het gaat zeker om het graf van een kind, gezien de gevonden kinderbeker en de geringe afmetingen van het graf.

Het gebied rondom Leek wordt al jaren achtereenvolgens geïventariseerd op prehistorische overblijfselen door de amateur-archeologen Geert Venema en Bernard Versloot. Op het terrein van het asielzoekerscentrum ontdekten ze eerder al twee hamerbijlen uit de Enkelgrafcultuur, een geslepen vuurstenen bijl en een transversale pijlpunt uit de Trechterbekercultuur.

Naast de aanwezigheid van een kinderbeker in het graf verwachtte men als gift voor het hiernamaals ook een klein geslepen bijltje te zullen aantreffen (mondelinge mededeling). Er werd echter maar één vuurstenen afslagje aangetroffen. Maar omdat het graf nogal verstoord was, sluit men de mogelijkheid niet uit dat er een dergelijk vuursteenwerktuig in aanwezig kan zijn geweest.

Op 3 oktober 2006 werd door Geert Venema in de directe nabijheid van het graf bovenstaand klein geslepen bijltje gevonden. Dit bijltje zou afkomstig kunnen zijn uit de grafkuil. Het werktuigje is geslagen van een onregelmatig gevormde vuursteenknol. Met zo'n 30 afslagen werd het voorgedormd en daarna werd alleen de snede geslepen. Het stuk is onbeschadigd en is mogelijk direct gemaakt na het overlijden van het kind en als bijgift in de grafkuil gelegd, naast het aardewerk.

Het bijltje is 7,3 cm lang, 3,9 cm breed op de snede en het dikste punt is 1,9 cm. Het is geslagen uit bryozoënvuursteen van een redelijke kwaliteit. De snede is zeer scherp gebleven.

Literatuur: Ufkes, A.: Een bijzonder graf uit de Enkelgrafcultuur uit Leek (Gr.). Paleo Aktueel 12. RUG - Groningen 2000.